

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן

- א. ומה טעם אמרו דיני ממונות לא בעינן דרישה וחקירה כדי שלא תנעול דלת בפני לווין 1
- ב. דיני ממונות בשלשה הדיוטות גזילות וחבלות בשלשה מומחין ... מדאורייתא חד נמי כשר ... בתלתא ... אי אפשר דלית בהו חד דגמיר..... 2
- ג. דאמר שמואל שנים שדנו דיניהן דין אלא שנקראו בית דין הצוף לרבא לית ליה דשמואל..... 4
- ד. פלגא ניוקא קנסא..... 5
- ה. מה תלמוד לומר לנשת אחרי רבים להטת התורה אמרה עשה לך בית דין נוטה.... 7
- ו. סמיכת זקנים ועריפת עגלה בשלשה ... בחמשה..... 8
- ז. שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב זכאי שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי חייב ... זיל בתר רובא..... 9

דף ג.

א. ומה טעם אמרו דיני ממונות לא בעינן דרישה וחקירה כדי שלא תנעול דלת בפני לווין

כבר התבאר במסכת יבמות דף קכב: ולעיל דף ב: שמן התורה¹ כל העדים צריכין דרישה וחקירה, דכתיב גבי דיני נפשות (דברים יג פסוק טו)

וְדִרְשָׁתָּ וְחִקְרָתָּ וְשָׁאַלְתָּ הַיָּטֵב וְגו', וילפינן דיני ממונות מינייהו שצריך ג"כ דרישה וחקירה דכתיב (ויקרא כד פסוק כב) מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָּכֶם וְגו', הן דיני ממונות הן דיני נפשות משפט אחד יהיה לכם בכל דבר.

אבל כשראו חז"ל שהיה זה גורם נעילת דלת בפני לווין², שהיו נמנעים מלהלוות שמא יכחישו העדים זה את זה ע"י הדרישות והחקירות, וכן בשאר

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ ל א

² לבוש שם וסמ"ע א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

עיסקי ממונות היה זה סבה להרבות עושי עול שהיו עושין עולה זה לזה, והיו סומכים שלא יתחייבו על העול אשר הם עושים מפני שהעדים לא יכוונו עדותם מתוך הדרישה והחקירה, לפיכך תקנו ז"ל שבכל דיני ממונות בכלל הן עידי הודאות והלוואות הן עדי ירושות ומכירות מתנות וגזילות וכיוצא בהן³, לא יהיו העדים צריכין דרישה וחקירה כדי לנעול דלת בפני לווין עושי עול.

אפילו⁴ אם הדיין רוצה להחמיר לדרוש ולחקור לא יעשה כן, אבל בדיעבד אם חקרו הב"ד את העדים ואמרו איני יודע בדרישות וחקירות עדותן בטלה.

ב. דיני ממונות בשלשה הדיוטות גזילות וחבלות בשלשה

מומחין ... מדאורייתא חד נמי כשר ... בתלתא ... אי

אפשר דלית בהו חד דגמיר

³ ודוקא באלו תקנו מפני שהם שכיחים ומצויין ויש בהם משום תיקון העולם, אבל חבלות דלא שכיחי אוקי אדאורייתא שצריכין דרישה וחקירה ולא תקנו בה כלום.
⁴ ש"ך שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אין בית דין⁵ פחות משלשה י"א שזהו מדברי סופרים, אבל מדין תורה בדיני ממונות באחד מספיק⁶. וי"א⁷ שמן התורה אין נקרא בית דין אלא שלשה מומחין⁸, אבל משום תקון העולם שלא תנעול דלת בפני לווין, אמרו חז"ל שכל שלשה יקראו בית דין ויהיו כשרים לדיני ממונות⁹.

⁵ שו"ע ונו"כ חו"מ ג א

⁶ וכ"כ הרמב"ם בהדיא בפ"ב דסנהדרין [ה"י], דפסק כרב אחא, וכן משמע באשר"י ברפ"ק דסנהדרין [סי' א'], ודלא כמ"ש בעיר שושן, ע"ש. סמ"ע א. ועיין ש"ך ס"ק א שהקשה וז"ל "כיון דפסק הרמב"ם [בפ"ב מסנהדרין ה"י] דפחות מג' אין דיניהם דין, היאך כתב [שם] כדברי רב אחא, הא אמרינן בש"ס דלרב אחא איתא דשמואל, וכן קשה לי על הסמ"ג [עשין צ"ז]. ועוד קשה לי על דבריהם, דהא בש"ס [ב"ק] פרק החובל דף פ"ד [ע"ב] ובפרק המגרש [גיטין] דף פ"ח ע"ב איתא להדיא טעמא דדיינינן בהודאות והלואות משום דשליחותיהו [דקמאי] עבדינן, וכן כתב הרמב"ם גופיה [בפ"ה] מה' סנהדרין [ה"ח] והסמ"ג [שם] אלמא דמדאורייתא לא דיינינן הודאות והלואות אלא ע"פ מומחים, והיינו כרבא, דלרב אחא מדאורייתא ביחיד הדיוס סגי, כדמוכח להדיא בש"ס, וכן הוא באשר"י. ואולי יש לישב דברי הרמב"ם והסמ"ג בדוחק. בשעה שכתבתי דברי הנ"ל לא היה לפני ספר כסף משנה כי זה למדתי בברחי מן מלחמות הרקים ימ"ש, ועתה עיינתי בספר כסף משנה וראיתי שהרגיש שם [בפ"ב ה"י] בקושיא שהקשיתי לעיל על הרמב"ם, דהיאך פסק כרב אחא וכתב מיד שנים שדנו אין דיניהם דין, ומייתי שם תשובת הרשב"א שמישב שם דברי הרמב"ם בזה, וכן בספר לחם משנה. ולפע"ד דבריהם דחוקים בזה."

⁷ לבוש ושך ס"ק א

⁸ דג' פעמים כתיב אלהים בפרשת משפטים, ואין אלהים אלא דיין מומחה.

⁹ בש"ך הוכיח מהא אמרינן בש"ס פרק קמא דסנהדרין [ג' ע"א] מאי איכא בין רבא לרב אחא, לרבא לית ליה דשמואל דשנים שדנו דיניהם דין לרב אחא אית ליה דשמואל. וכיון דקי"ל דלא כשמואל וכדלקמן ריש סעיף ב', א"כ ע"כ קי"ל כרבא דמדאורייתא בעינן ג' מומחים מדכתיב ג' אלהים, אלא שחז"ל תיקנו דסגי בג' הדיוסות משום שלא תנעול דלת בפני לווין. וגם דעת הרא"ש מוכח כן לפי מה שכתבתי, דהא פסק כר' אבהו ודלא כשמואל, ומ"ש בתהילת הפרק גם דברי רב אחא, אינו אלא להורות דבעינן חד דגמיר, ולאורויי דבהא לא פליג רבא ארב אחא, דאי פליג ה"ל לש"ס למימר הך איכא בינייהו. כן נ"ל לדעת הרא"ש ודלא כהסמ"ע ובית חדש [סעיף א' ד"ה אין] לדעתו. וכ"כ עוד הרא"ש להדיא דהלכה כרבי אבהו, מדקיימא לן דמאביי ורבא ואילך הלכה כבתראי ואמרינן בנמ' דרבא לית ליה דשמואל, עכ"ל, ומביאו ב"י [שם]. ומכאן גם כן קושיא גדולה על הסמ"ע וב"ח לדעת הרא"ש. ועיין קצוה"ח מה שחילק ליישב ועיין נתיב"מ שם מש"ב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

וכל שלשה נקראים בית דין, אפילו הדיוטות¹⁰, שודאי יש ביניהם אחד שיודע סברות בדינים¹¹, אבל אם ביניהם אחד שיודע¹², פסולים לדון¹³. ומכל מקום יכולין לקבל הטענות ולשלחם לפני מורה, והם דנים את האדם בעל כרחו, אם הנתבע מסרב לירד לדין או שאינו רוצה לדון עם התובע בעירו¹⁴.

ג. דאמר שמואל שנים שדנו דיניהן דין אלא שנקראו בית דין חצוף לרבא לית דשמואל

¹⁰ עיין תומים ס"ק ב שכאן סתם השו"ע כהרא"ש (סנהדרין פ"א סי' א), ודלא כרמ"ה (יד רמ"ה שם ה. ד"ה אמר רב) דאין צריך שלשה גמירי רק בחד סגי, ויש לדקדק דבסי' כ"ח סכ"א העתיק דברי תשובת הרי"ף (סי' רא) דבקבלת עדות צריך שלשה מומחים משמע דבחד דגמיר לא סגי, ולכן יותר נראה דכל טעמו של מחבר דפוסק דלא כרמ"ה הוא משום דס"ל כהרמב"ם (פ"ב ה"י) דקיי"ל כרב אחא דדבר תורה חד נמי כשר וכמשי"ב לעיל (סק"א), וא"כ אין צריך רק חד דגמיר דהא מה דתקנו שלשה הוא משום יושבי קרנות דבשלשה ודאי איכא חד דגמיר וכהנ"ל, וא"כ בקבלת עדות ודאי דבר תורה בעי שלשה דאל"כ הוי עד מפי עד, וכיון דדבר תורה בעי שלשה אף שלשה דגמירי בעינן כדעת הרמ"ה, ולכך בקבלת עדות מצריך המחבר שלשה מומחים דהיינו שלשה דגמירי וא"ש. ומוזה נראה בגזילות וחבלות דשכחיה דעבדינן שליחותיהו ודנין בזה"ו כמש"ב לעיל בסי' א', בזו ודאי בעינן תלתא דגמירי דהא בהך לכו"ע שלשה בעינן דהא תלתא אלהים כתיבי בפרשה, וא"כ אף דמשום נעילת דלת תקנו שלשה הדיוטות היינו בלתי סמוכים אבל צריכים להיות גמירי ובזו אמרינן כדעת הרמ"ה, ואף למשי"נ לעיל (סק"א) בדברי הרא"ש דאף לרבא דס"ל בכל מקום בעינן דבר תורה שלשה, מ"מ סגי בחד דגמיר, כפי מה שנראה לא סמך המחבר אדברי הרא"ש רק מכת דקיי"ל בכל דוכתא חד כשר וזהו לא שייך גבי גזילות וחבלות.

¹¹ לשון הטור [סעיף א'], אי אפשר דלית בהו חד דגמיר, ששמע או שקרא בספרים ויודע סברות בדינים, עכ"ל. ואין זה גמיר וסביר הנזכר בגמרא ופוסקים, דההוא מומחה מיקרי ויכול לדון יחידי. סמ"ע ב

¹² מיהו י"ל דגמיר בדינים מיהא בעינן דיש לו שיקול הדעת בדינים, שגמר דינים מרבו ויודע קצת סברות אבל אינו סביר להבין דבר מתוך דבר מעצמו, והכי משמע פשטא לישנא דש"ס חד דגמיר כו', וכ"כ מהר"מ פדאוה בתשובה סימן מ"ג, והב"ח [ד"ה וכתב הרמ"ה בסופו] השיג עליו דלא בעינן גמיר ממש אלא גמיר קצת ומתוך כך יודע סברות קצת בדינין כו', ואין דבריו מוכרחים, ע"ש. ש"ך שם ב אורים א ונ"ל דלכתחילה בעינן שלשתן גמירי ובדיעבד סגי בחד גמיר, מאזנים למשפט ס"ק ג

¹³ מיהו אם המחום רבים עליהם, אפילו ג' יושבי קרנות כשרים. ש"ך ג

¹⁴ בסימן י"ד בסמ"ע סק"א יתבאר דדוקא הנתבע אינו יכול לדחותו מלדון עמו בעירו, אבל התובע יכול לכופו לילך עמו לבית הועד. ולב"ד הגדול גם הנתבע יכול לדחותו, ע"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

פחות משלשה¹⁵, אין דיניהם דין¹⁶, אפילו לא טעו, אלא א"כ קבלום בעלי דינים¹⁷. ולהלן דף ה: ו. יבואר בעזה"ת שכל שאינם שלשה אפילו הם סמוכים בא"י, הודאה שמודים בפניהם כמי שמודה חוץ לבית דין, ויכולים להחליף טענותיהם שטענו בפניהם והכופר בפניהם ואחר כך באו עדים, לא הוחזק כפרן. אבל השלשה, אעפ"י שאינם סמוכים, ההודאה בפניהם כהודאה בב"ד וכן בכופר ואחר כך באו עדים, הוחזק כפרן ואינו יכול לחזור ולטעון.

ד. פלגא ניוקא קנסא

כבר התבאר במסכת ב"ק דף טו. שנזקי קרן תמה¹⁸ הוא קנס ואין גובין בזמה"ז. כמו שהתבאר לעיל דף ב.

וכבר התבאר במסכת כתובות דף מא: להלכה, שהמודה מעצמו ששור תם שלו נגח, כיון שהצי נזק קנס, אינו משלם על פי עצמו, כדין שאר הקנסות¹⁹.

יש מן הראשונים שכתבו שקנס של הצי נזק אינו דומה לשאר קנסות, שלא אמרו שאינו משלם הצי נזק על פי עצמו, אלא שאם אינו רוצה לשלם אין בית דין כופים אותו ואין גובים ממנו. אך לפי שהצי הנזק מתשלומי הקרן

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם ב

¹⁶ כתב הב"ח [ריש הסימן ד"ה אין] דלענין קדושין יש להחמיר כשמואל דדיניהם דין. ולפע"ד נראה עיקר דלא קי"ל כשמואל, וכמו שפסקו הרי"ף [ריש פ"ק דסנהדרין] והרמב"ם [פ"ב מסנהדרין ה"י] והרא"ש [פ"ק סי' ג'] וטור [סעיף ג'] ושאר הרבה פוסקים, וכדמוכח בש"ס [ב"ק] פרק החובל דף פ"ד [ע"ב] וגיטין פרק המגרש דף פ"ח [ע"ב] וכמ"ש לעיל ס"ק א'. וכן משמע בש"ס פ"ב דכתובות [כ"ב ע"א] גבי קיום ופרק זה בורר [סנהדרין ל' ע"א] גבי אודיתא, דקאמר התם ודילמא רבנן דבי רב אשי (טעני) כשמואל סבירא להו כו'. ומ"ש התוס' שם [בסנהדרין ד"ה ודילמא] דכשמואל ס"ל, [רק] גבי קיום ואודיתא כהא לא קי"ל כוותיה, הוא דוחק גדול, חדא דלישנא דש"ס לא משמע הכי. ועוד, דהא שמואל לא אמר מילתא רק גבי דין. ועוד, דאמאי ניבעי בקיום ובאודיתא ג' טפי מגבי דין, וכן פסק ראב"ן דף קי"א ריש ע"ג [ח"ב סנהדרין ד"ה וכשבוררין], ובעל העיטור דף ג"א [אות פ'] ערך פסק דין [ונמוקי יוסף] [ריש פ"ג דסנהדרין] וסמ"ג [עשין צ"ז] והריטב"א פ"ב דכתובות [כ"א ע"ב ד"ה א"ר הונא] דלא כשמואל, ע"ש ועיקר. ש"ך שם ה' ועיין תומים (סק"ג) שיש להחמיר כדברי הב"ה. ונתיה"מ ב משמע כש"ך

¹⁷ או שהוא מומחה לרבים. ובזמן הזה אין דנין דין מומחה לרבים שידון ביחידי בעל כרחו של אדם. רמ"א דם

¹⁸ שו"ע ונו"כ חו"מ א א

¹⁹ רמב"ם שם פרק ב הלכה ז וכ"מ שו"ע חו"מ א א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

הוא, ולכן אם הודה המזיק, אומרים לו בית דין: לך שלם²⁰, וכל שכן שאם תפס הניזק, שאין מוציאים מידו²¹, אף על פי שתפס לאחר שהודה המזיק²², ויש חולקים וסוברים שדין חצי נזק בשאר קנסות הוא²³, ואין בית דין אומרים לו "לך שלם" על פי הודאת עצמו, וכן אם תפס הניזק מוציאים מידו²⁴.

אולם לכו"ע²⁵ אין גובים אותו בחוץ לארץ, שאין דנים דיני קנסות אלא בסמוכים, ובחוץ לארץ אין בית דין סמוכים, וכן בזמן הזה שבטלה הסמיכה, אין דנים חצי נזק אף בארץ ישראל. שכל שאינו שכיח אין דנים בזמן הזה²⁶, ולפי שדרך בעל המזיק לשמרו ואין הדבר שכיח שיזיק, אין דנים אותו.

י"א²⁷ שאין חיוב לצאת ידי שמים בקנס כל זמן שלא חייבוהו ב"ד, וי"א²⁸ שבקנס שחסרו ממון חייב לצאת ידי שמים,

מותר למזיק²⁹ להשתמש בשור תם שהזיק כ"ז שלא תפסו ניזק.

דף ג:

²⁰ חי' ב"ק הראב"ד לה ב, והובא בהשלמה סופ"ג וברשב"א לנ א ולו א ובמאירי טו ב, וכן נראה דעת השו"ע חו"מ ת ד, עיין באה"ג וש"ך שם. אולם בבאור הגר"א שם יג ביאר את דברי השו"ע באופן אחר.
²¹ חי' הראב"ד שם, והובא בראשונים הנ"ל ובמ"מ נז"מ פ"ט הי"א. ועיי"ש במ"מ שכ"כ אף בד' הרמב"ם שם.
²² שער המלך עבדים פ"ה הי"ז וקצוה"ח סי' פח ס"ק יד וישועות ישראל סי' א ס"ק ו ואו"ש נז"מ פ"ט הי"א, ועוד, בדעת הראב"ד, וכ"מ בראב"ד שם ובראשונים הנ"ל בשמו. ועיי' פנ"י לה א שכ"כ בד' המ"מ בשם הראב"ד שמדובר כשתפס קודם ההודאה ושלא בעדים שיש לו מינו, אבל תפס בעדים מוציאים ממנו כמש"כ הרא"ש ב"ק סוף פ"א בשם הראב"ד, (והוא בהשגותיו על הרי"ף כתובות סוף ג), ועיי' ישוע"י שם שהשיג על הפנ"י, ויתכן שדברי הראב"ד שהובא ברא"ש הם בשאר קנסות, מלבד ח"ג, ועיי"ש בהשגות הראב"ד שלא הוזכר ח"ג.

²³ השלמה שם; רשב"א שם ושם; מאירי שם בשם יש חולקים.

²⁴ נמוקי"י לה ב; ויש"ש פ"ג סי' לה; ש"ך חו"מ סי' ת ס"ק יג; הגר"א ס"ק יג. וכ"כ בקצוה"ח סי' א ס"ק ח בד' הרמב"ן בספר הזכות כתובות סוף פ"ג.

²⁵ שו"ע ונו"כ שם א א

²⁶ סמ"ע שם ס"ק ד ה

²⁷ בקצוה"ח סימן א סק"ז העלה בן

²⁸ בקובץ הפוסקים שם הביא בשם שו"ת שו"מ מהדו"ד ח"ב סימן קפח וכ"כ בשם שו"ת הו"י, וכן סתם בערוה"ש שחייב לצי"ש.

²⁹ ובקצוה"ח סימן תז סק"ד כתב בן עפ"י דבריו שאפילו מדיני שמים אינו חייב, עיין שם. ולפי"ז לדעת הפוסקים שיש חיוב לצי"ש אפשר שאסור להשתמש בו לכתחלה, מיהו אפשר שאע"פ שחייב לצי"ש אין החיוב מגופו של שור ומותר לו להשתמש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ה. מה תלמוד לומר לנשת אחרי רבים להטת התורה אמרה עשה לך בית דין נוטה

כבר התבאר לעיל דף ב: שבדיני³⁰ נפשות³¹ אם נחלקו בזה החוטא³² אם יהרג או לא יהרג, אם היו הרוב מזכים זכאי, ואם היו הרוב מחייבין אינו נהרג עד שיהיו המחייבין יתר על המזכים שנים, מפי השמועה למדו שעל זה הזהירה תורה ואמרה (שמות כג ב) לא תהיה אחרי רבים לרעת כלומר אם הרוב נוטים לרעה להרוג לא תהיה אחריהם, עד שיטו הטייה גדולה ויוסיפו המחייבין שנים, שנאמר (שם) לנשת אחרי רבים להטת הטייתך לטובה על פי אחד לרעה על פי שנים.

אבל אם היו המחייבין יותר על המזכין אחד, לא יעשה הדיין בחוטא³³ כדברי המחייבין וכל אלו הדברים קבלה הם.

וכבר התבאר שאף בדיני ממונות שנים שדנן אין דיניהם דין.

³⁰ רמב"ם סנהדרין פ"ח ה"א הינוך מצוה עו

³¹ "ועיקר זה המקרא משמע בדיני נפשות שאמר לרעות דאילו בדיני ממונות מה שהוא טוב לזה רע לזה" כ"כ בסמ"ג לא תעשה קצו וכן הוא בתוס' סנהדרין ג ע"ב ד"ה מוקי לה משום דקרא משמע בדיני נפשות דכתיב וכו' לרעות דמשמע דבר שהוא רע לכל דהיינו דיני נפשות אבל בדיני ממונות זכות לזה וחובה לזה ואף על גב דדיני נפשות נמי קרי ליה זכותיה דגואל הדם בריש אחד דיני ממונות (לקמן דף לג:) מ"מ חשיב ליה רעות כיון דאין מרויה כלום במיתתו של זה וכן הוא בסמ"ע חו"מ סי' יח ס"ק ג ועיין בחכמת שלמה שם שכתב שלפ"ז כל מקום שיש חוב לבד בלא זכות כגון באיסור והיתר או בדין אם לפסול אדם לשבועה או לעדות משום גזלן וכיו"ב או לפסול אדם מלבוא בקהל נצטרך ג"כ דוקא שנים לחובה אמנם באיסור והיתר שהדין יכול להיות גם ביחידי א"כ בזה לא נצטרך שנים שנעמיד אוסר מול מתיר ושקולין הן וכמאן דליתא וישאר השלישי כאחד שאוסר אבל במקום שצריך ג' כגון לפסול לעדות א"כ גם אם נאמר על השנים כמאן דליתא א"כ ישאר יחיד והוא אינו יכול לגמור הדין ביחידי שלזה בעינן שלושה וכיון שצריך כל השלושה א"כ נצטרך לחובה שיהיו המחייבין יתרים שניים שיהיה רובא דמינכר ועיי"ש שחלק על גוף דברי הסמ"ע שאפשר שהוא רק בדיני נפשות דגלי לן קרא ולא ציין שם שגם בסמ"ג ותוס' כתבו כן

³² וגבי בן נח אינו נוהג דין זה, ואם יש רוב לחובה אפילו על ידי אחד חייב, כי לא נלמד אלא מקרא זה, ובישראל הוא דכתיב (מנחת חינוך מצוה עו אות א)

³³ ועיין באור שמח שם שהסתפק איך הדין בעדים שבאו להזים העדים המעידין, וי"ב אומרים דהוי הזמה וי"א אומרים דלא הוי הזמה, האם נאמר דלא מחייבי העדים המזומין מיתה דבזה כתיב לא תהיה אחרי רבים לרעות, אבל אם כן יהא רעה לגבי הבעל דבר שהעידו עליו כיון שעדין לא הוזמו יהרג הוא, וצריך לחקור בזה מי הוי כמו הכחשה דמיפטרי שניהם והוה"ד איפכא אם י"ב אומרים דלא הוי הזמה וי"א אומרים דהוי כהזמה, מי מיפטרי הבע"ד שהעידו עליו, או דילמא כיון דכבר נגמר דינו ולקטלא קאי תו לא משגחינן רק על הגמר דין שצריכין לגמור וזה רק על העדים שעל ידי הזמה מיפטרי, ולא על הבעל דבר שהעידו עליו ובכ"ז צריך עיון.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ו. סמיכת זקנים ועריפת עגלה בשלשה ... בחמשה

כבר התבאר שם שלהלכה קיי"ל שאין סמיכה בקרבנות³⁴ הצבור חוץ משתי סמיכות, על שעיר המשתלה ועל פר העלם דבר, ושלשה³⁵ מן הסנהדרין סומכין עליו, ודבר זה הלכה מפי משה רבינו שאין בצבור אלא שתי סמיכות.

וכן אין סומכין סמיכה³⁶ שהיא מינוי הזקנים לדיינות אלא בשלשה, והוא שיהיה האחד מהן סמוך מפי אחרים³⁷.

והמידה המשמשת לעריפת העגלה בחמשה³⁸. וכמו שהתבאר במסכת סוטה דף לב. ודף מד: שהרוג שנמצא נופל בארץ ולא נודע מי הכהו, מניחין אותו במקומו ויוצאין חמשה זקנים מבית דין הגדול שבירושלם כמו שנאמר בפרשת שופטים (דברים כא פסוק ט) **כִּי יִמָּצָא הָלָל בְּאֶדְמָה וְגו' לֹא נֹדַע מִי הִכָּהוּ. וַיֵּצְאוּ זִקְנֵיךָ וְשֹׁפְטֶיךָ וּמְדָדוּ אֶל הָעֵרִים אֲשֶׁר סְבִיבַת הַחֵלֶל. אַחַר שְׂמוֹדְדִין וְנוֹדַעַה הָעִיר הַקְּרוּבָה קוֹבְרִין אֶת הַנְּהָרֵג בַּמָּקוֹמוֹ וְחוֹזְרִין זְקֵנֵי יְרוּשָׁלַם לַמָּקוֹמָן, וּבֵית דִּין שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר מְבִיאִין עֵגֶלֶת בְּקֶר מִשָּׁל אִנְשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וְהָיָה הָעִיר הַקְּרוּבָה אֶל הַחֵלֶל וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהוּא עֵגֶלֶת בְּקֶר וְגו'. וְהוֹרְדוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהוּא אֶת הָעֵגֶלָה אֶל גַּחַל אֵיתָן וְגו' גַּחַל שֶׁהוּא שׁוֹטֵף בַּחֲזָקָה, וְזֶהוּ אֵיתָן הָאִמּוֹר בַּתּוֹרָה.**

³⁴ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ג הלכה י

³⁵ ורבינו ז"ל פסק כר' שמעון וכי תימא הא קי"ל הלכה כר' יהודה לגבי ר"ש וכדאמרינן בעירובין פ' מי שהוציא אוהו (דף מ"ז ב) ועוד דבעריפת עגלה פסק כר' יהודה בהלכות סנהדרין פ"ה דהוי בחמשה ולמה פסק כאן בג' י"ל משום דשם (בדף י"ג) אמרו תנא סמיכה וסמיכת זקנים בג' וכיון דההיא ברייתא אמרה כר' שמעון פסק רבינו ז"ל הכי אבל גבי עריפת עגלה דליכא ברייתא דמסייעא ליה הדרין לכללין דהלכה כר' יהודה וכדכתיבנא. לח"מ שם, ועיין מעשה רקח שם

³⁶ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק ד הלכה ג

³⁷ טעם מבואר שאם הם עצמם אינם סמוכים היאך יסמכו אחרים שאם לא כן לא נמצאו סמוכים איש מפי איש עד משה רבינו ומיהו אם היה אחד מהשלשה סמוך סגי בהכי ונ"ל ראיה מדאקשינן בגמ' והד לא סמוך והא אמר רב יהודה ברם זכור אותו האיש לטובה ור' יהודה בן בבא שמו שאלמלא הוא נשתכחו דיני קנסות מישראל וכו' ומשני ר"י בן בבא אחריני הוו בהדי והא דלא חשיב להו משום כבודו של ר"י בן בבא ואי איתא דסמוכין הוו אמאי לא חשיב להו איז לא הוו סמוכין ומשום כבודו של ר"י לא מני להו. רדב"ז שם

³⁸ רמב"ם שם הלכה ה וכמו שכתבו המפרשים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ז. שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב זכאי שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי חייב ... זיל בתר רובא

להלן דף כט. יבואר בעזרה"ת שבדיני ממונות לאחר שהגיע עת הכרעת הדין³⁹, אם יסכימו לדעת אחת מוטב, ואם לאו ילכו אחר הרוב שנאמר (שמות שם) אַחֲרֵי רַבִּים לְהִטָּת.

שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב, זכאי. שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי, חייב. אחד אומר זכאי ואחד אומר חייב ואחד אומר איני יודע⁴⁰, או אפילו שנים אומרים זכאי או חייב ואחד אומר איני יודע, יוסיפו עוד שני דיינים, ונמצאו שהם חמשה. נושאים ונותנים בדבר, אם שלשה מזכין ושנים מחייבין זכאי, ואם שלשה מחייבין ושנים מזכין חייב.

שנים אומרים זכאי ושנים אומרים חייב ואחד אומר איני יודע יוסיפו עוד שני דיינים, אבל אם ארבעה אומרים זכאי או חייב ואחד אומר איני יודע או שאמרו שלשה זכאי ואחד אומר חייב ואחד אומר איני יודע⁴¹, בין שהוא אותו שאמר תחלה איני יודע בין שהוא אחר הולכין אחר הרוב, שהרי מכל מקום יש שם שלשה שהם בית דין שהם מסכימין לדעת אחת והם גם כן הרוב.

³⁹ שו"ע ונו"כ יח א

⁴⁰ דאין שייך לומר דהולכין אחר הרוב אלא כשכל הג' ישבו ונתנו ונשאו בדבר וכל אחד אומר טעם לדבריו ושנים הסכימו לדעת אחת, אז במלה דעת השלישי ברוב, משא"כ כשאומר איני יודע דמחשב כאילו לא ישב עמהן, ואמרינן שמא אם ישב עמהן שלישי שהיה אומר דעתו היו השנים מסכימין עמו, וזהו דוקא בשלשה הראשונים, אבל אחר שהוסיפו עליהן, אף שאמר האחד איני יודע, מ"מ כיון דמתחילה לא ישבו כ"א אדעתא דג' והרי נשאר ג' שביררו דעתן ומסכימין לדעת אחת, משו"ה הולכין אחריהן, וק"ל. לבוש וסמ"ע שם ד
⁴¹ אבל ב' מזכין ואחד אומר חייב וב' אומרים איני יודע, צריכין להוסיף כיון דאין כאן רוב נגד האומרים איני יודע, ועיין פרישה. סמ"ע שם ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

